

Возна Тетяна Олександрівна,
здобувачка кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ УМИСНОГО ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА ЖУРНАЛІСТА ВІД УМИСНОГО ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА ЗА НАСЛІДКАМИ

Під час аналізу наслідків кримінального правопорушення, передбаченого ст. 347-1 КК України, виникає питання щодо відмежування цього суспільно небезпечного діяння від умисного знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК України). Наприклад, якщо умисним знищенням чи пошкодженням майна, що належить журналісту, було заподіяно шкоду у великому розмірі, то це слід кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень, чи окремо ст. 194 КК України або ст. 347-1 КК України. Крім того, є також малозначність діяння, на що також слід звернути увагу.

З цього приводу К. М. Буряк зазначає, що у законі про кримінальну відповідальність необхідно визначити, який розмір шкоди потрібно визначити в якості ознаки простого складу кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 347-1 КК України), а який мав би бути шкодою, котра б вважалася «значною шкодою» і виконувала б роль кваліфікуючої ознаки даного кримінального правопорушення. Адже якщо діянням не заподіяно істотної шкоди журналісту, його близьким родичам чи членам сім'ї, то має місце малозначність діяння. Відповідно до ч. 2 ст. 11 КК України не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК України, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі [1, с. 115; 2].

Р. О. Мовчан звертає увагу на те, що, на відміну від загальної ч. 1 ст. 194 КК України, для інкримінування якої необхідно встановити, що умисне знищення або пошкодження майна завдало шкоду у великому розмірі, за ст. 347-1 КК України кваліфікується будь-яке знищення або пошкодження майна потерпілих, незалежно від розміру завданої шкоди. Водночас у випадках знищення майна відверто незначної вартості (ручки, аркуша паперу тощо) або незначного пошкодження малоцінного майна не виключається застосування ч. 2 ст. 11 КК України [3, с. 215].

Схожу позицію підтримує й Ю. В. Сподарик, який зазначає, що за ч. 1 ст. 194 КК України відповідальність настає у разі заподіяння шкоди у великих розмірах, а за ч. 2 ст. 194 КК України за шкоду в особливо великих розмірах, у ст. 347-1 КК України розмір шкоди значення не має. Він наголошує, що для уникнення проблем у разі кваліфікації і загалом для спрощення цього процесу варто було б законодавчо чітко визначити, який розмір шкоди потрібно визначити як ознаку простого складу кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 347-1 КК України), а який мав би бути шкодою, котра б вважалася «значною шкодою» і виконувала б роль кваліфікуючої ознаки цього кримінального

правопорушення. Адже якщо діянням не заподіяно істотної шкоди фізичній особі у цьому разі журналісту чи його близьким родичам, то має місце малозначність діяння, а як відомо, якщо в діянні встановлені ознаки малозначності діяння, справа підлягає закриттю за відсутністю складу кримінального правопорушення [4, с. 145–146].

На нашу думку, оскільки ст. 347-1 КК України є спеціальною нормою по відношенню до ст. 194 КК України і передбачає посилення відповідальності за посягання на майно саме журналіста у зв'язку з його професійною діяльністю, то і малозначності за відсутності шкоди у великому розмірі не може бути.

Отже, для усунення суперечностей в КК України, вважаємо за необхідне доповнити ст. 347-1 вказівкою на такі кваліфікуючі обставини, як заподіяння шкоди у великому розмірі та в особливо великому розмірі. Водночас зазначену норму доповнити приміткою, яку викласти у такій редакції: «1. У цій статті майнова шкода визнається заподіяною у великому розмірі, якщо її розмір у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. 2. У цій статті майнова шкода визнається заподіяною в особливо великому розмірі, якщо її розмір у шістсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян».

Визначено, що матеріальна шкода у великому розмірі (250 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) станом на 2025 рік (податкова соціальна пільга – 1514 грн) становить 378 500 грн, а шкода в особливо великому розмірі (600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) – 908 400 грн. Таким чином, це повністю узгоджується з положеннями ст. 194 КК України та приміткою до ст. 185 КК України, а також це усуне помилки під час відмежування ст. 194 і 347-1 КК України за розміром заподіяної шкоди.

Список використаних джерел

1. Буряк К. М. Злочини проти професійної діяльності журналістів в Україні: кримінально-правове та кримінологічне дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро, 2018. 245 с.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Мовчан Р. О. Спеціальні норми щодо кримінально-правового захисту журналістської діяльності (ст. ст. 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 КК України): науково-практичний коментар окремих дискусійних положень. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 1. С. 209–221.

4. Сподарик Ю. В. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти журналістської діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. № 92. С. 141–150.